

# శతనంవత్సహస్రచంద్రదర్శిన

## శ్చశతాభిషేకవిధిః

అథాతశ్చతాభిషేకవిధింపాఖ్యాఖ్యాస్యామశ్చతనంవత్సర  
 వినస్సహస్రచంద్రదర్శినశ్చోదగయనఃపూర్వమాణపక్షే  
 డ్యేనక్షత్రే బ్రాహ్మణానన్నేనపరితొష్య పుణ్యాహంవా  
 యిత్యా దేవయజనోల్లెఖనప్రభృత్యా ప్రణీతపాత్రాంతం  
 కృత్యాచోతాయ వీహిభిర్యవైర్వాచతురశ్శిం స్థండిలం  
 కృత్యా తత్ర ప్రధానకలశంనిధాయ ప్రధానం గంధ  
 పుష్పఫలైరవకీర్య ఇంద్రాదిక్రమేణ దక్షిణోత్తరాకల  
 గాస్థాపయిత్యా తిరఃపవిత్రంనిధాయ శుద్ధోదకేనపూర  
 యిత్యా మధ్యే ప్రధానకలశం రత్నైరవకీర్యాహతవాస  
 సాచ్ఛాద్యగంధపుష్పైరలంకృత్య మధ్యే ప్రధానకలశే  
 బ్రహ్మణమావాహయేదింద్రాదీంశ్చక్రమేణ, ప్రణాపతి  
 మావాహయామి | పరమెష్ఠినమావాహయామి | చతుర్ముఖ  
 మావాహయామి | హిరణ్యగర్భమావాహయామి ఇత్యా  
 నాహ్య పరిధానప్రభృత్యగ్నిముఖాంతం కృత్యా దేవతా  
 మర్చయత్యాపొహిషా మయోభువఃకథితిస్మభిహిరణ్యగ-  
 ర్భకథి చతస్మభిః, పవమానస్సువర్జనఃకత్యనువాకేనచమా-  
 జఙుత్యాధైతాగంధపుష్పధూపదీపైరముష్మే నమో  
 ముష్మేనమఃకత్యన్నేనాముష్మేస్వాహేత్యధపక్వాజ్జుహో  
 త్యాయుష్టైవిశ్వతోదధదితిపురోనువా క్యామనూచ్యాయు  
 రాతగ్నేహవిషకథియాజ్యయాజుహోతి | బ్రహ్మజ్ఞా

నమితి బ్రహ్మసూక్తేన అగ్ని రాయుష్మానితి పంచభిః పర్యా  
 యైః స్విష్టకృత్ప్రభృతి సిద్ధమాదేనువరప్రదానాదథా  
 గ్రేణాగ్నిం దధన్ తంబేషు హుతశేషం నిదధాత్యాయుష్ట  
 ఆయుదాన్ అగ్నే ఇతి ద్వాభ్యా మత్రైతదభిషేకం కరోతి  
 యాసుగంధారసావణాన్ ఇతి చ తస్మిన్ ప్రత్యర్చం ప్రధా  
 నకలశనాభిషిం చ తీంద్రాదిః ప్రమేణ యాప్రాచీరితి చ తస్మిన్  
 నుచ్చందసమభిషేకం కరోతి । యాక్షిధ్వాన్ ఇతి ప్రధానకల  
 శశేషేణాభిషిం చతి । అహతాని వాసాం సిపరిధాయాచ  
 మ్యాలంకృత్యాదిత్యముద్విక్ష్య ఉద్వయంతమసస్పరి । ఉదు  
 త్యం । చిత్రం । తచ్ఛుదేవహితం । ఉదగాదయమా  
 దిత్య ఇతథై తెనై వపథాప్రత్యైత్యైణ కాం వెయాఘ్రిం వా  
 సమాస్తీర్యతస్యాం ప్రాజ్ముఖ ఉపవిశ్య సోవణాన్ రాజతేతామ్రే  
 కాంస్యే వాపాతే ఆజ్యమానీయ హిరణ్యం నిధాయ ని  
 మీల్యోన్మీల్యావేక్ష్య బ్రాహ్మణాయ ప్రయచ్ఛతి ॥ అథ రథ  
 మారుహ్య గ్రామం ప్రదక్షిణీకృత్య దుందుభిశ్చ జేన స్వస్తిసూ  
 క్తేన, గురవేవరందత్వా బ్రాహ్మణాన్ సపూజాశిషోవాచ  
 యిత్యా దశపూర్వాన్ దశాపరానాత్మానః చై కవింశతిం పు  
 నాతి పుత్రైశ్చైశ్చ షష్టివషన్ సహస్రాణి స్వగ్లోకే  
 స్థిత్యా తమతిక్రమ్య బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం సాలోక్యంచ  
 ప్రాప్నోతీత్యాహాభగవాన్ బోధాయనః ॥

ఇతి బోధాయనోక్తః సహస్రచంద్రిదర్శిన  
 శ్చ తసంవత్సర జీవినశ్చ శతాభిషేకవిధిః.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

శ్శతసంవత్సర జీవినశ్శతాభిషేకవిధిః.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

స్కాందపురాణోక్తా

సహస్రచంద్రదశనేశతాభిషేకశాంతిః ॥

స్కాందే కేదారఖండే ॥ -- ॥ అగస్త్యఉవాచ ॥ తీర్థాణాభిషేకమాహాత్మ్యం శ్రుతంత్వత్తస్సవిస్తరం । భూయోహం శ్రోతుమిచ్ఛామిమహా పుణ్యప్రదంనృణామ్ । యేనసర్వాణి పాపాని మహాపాతకజాన్యపి ॥ వినశ్యంతిమనుష్యస్య యేన దేవత్యమెష్యతి ॥ యేనసర్వేషుతీర్థేషున్నతాభవతిమానవః । తన్నైవదప్రయత్నైన శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥ స్కాందఉవాచ ॥ -- శ్రూయతామభిధాన్యామి పురాణందివ్యముత్తమమ్ ॥ శతాభిషేకకరణం మునిభిఃపరికీర్తితమ్ । పుణ్యంయశస్యంస్వగ్యంచసర్వసంపత్కరంనృణామ్ ॥ దేవేనకథితంపూర్వ మిదంకుంభసముద్భవ ॥ ద్విజై రవశ్యంకతన్వ్యంమాససాహస్రజీవిభిః ॥ దులభంహిమనుష్యాణామశీత్యాయుఃకలాయుగే ॥ యశ్చాయుర్విఘ్నమాప్నోతి తేనకర్తవ్యమాదరాత్ ॥ అధునాత్రిక్రమంవత్సృశ్శుకుంభసముద్భవ ॥ రూప్యేణకారయేద్రేఖాం తత్ప్రపూజాంపృథక్పృథక్ ॥ ఏవంసహస్రింకతన్వ్యమాయురారోగ్యవృద్ధయే ॥ లింగాకారంయథాకోశం శ్వేతవస్త్రేణకారయేత్ ॥ తండులైః పూరయేచ్ఛంద్రరేఖాంకృత్వాప్రయత్నతః ॥ కొశసోపరివిన్యస్య పూజయేత్కుంభ సంభవ । బ్రాహ్మణః క్షత్రియోవాపి వైశ్యశూద్రోపిసంకరః ॥ బ్రాహ్మణస్తుస్వ

యంకుర్యాద్విజై రన్యస్తుకారయేత్ । మాఘేవాఘాల్మసై  
 వాపి మధోవామాధవెపివా ॥ శుక్లపక్షశుభదినే శుభవారే  
 శుభోదయే । చంద్రితారాబలయుతే స్వజన్మదివసేతథా ॥  
 కుర్యాదేతత్ప్రియత్నేన శతకుంభవిధిందివిజః । వృణీతవేద  
 శాస్త్రజ్ఞాన్మత్విజ్ఞానియతేందిరియాన్ ॥ వస్త్రాలంకారగం  
 ధాద్యైరర్చయేత్ ॥ పృథక్పృథక్ ॥ ఆచార్యంవరయే  
 త్పూర్వం వేదవేదాంగపారగమ్ । శాంతిజ్ఞం శాంతమన  
 సంసపత్నీకందివిజోత్తమమ్ ॥ తమలంకృత్యమంత్రేణప్రార్థన్  
 యెద్భక్తిభావతః ॥ త్వంకురుష్వాభిషేకంమెపావనంపరమం  
 శుభమ్ । శ్రుతిస్మృతివిధిప్రోక్తంభవెయంసుకృతీయతః । గృహ  
 స్యేశానదిగ్భాగేఫలపుష్పాపశోభితమ్ ॥ చూతోదుఃఖరశా  
 ఖాధ్యంమండపం కారయేద్భుధః । కలశస్థాపనంతత్రీస్వస్తి  
 పాచనపూర్వకమ్ ॥ యావంతఋత్విజస్తత్రీతావదాయా  
 మవిస్తరమ్ ॥ తన్మధ్యేవెదికాంకుర్యాత్ ప్రాదేశోన్నతఖా  
 మికామ్ । భద్రాసనంచతన్మధ్యే కుర్యాదౌదుమ్పరం నవమ్ ।  
 అరత్నిమాత్రంవిజ్ఞేయం యజమానస్యసర్వతః ॥ యావంత  
 ఋత్విజస్తత్రీ కుంభాస్తావంతపవహి ॥ నదీజలైశ్చ శుద్ధైర్వా  
 మంత్రైరెభిఃప్రపూరయేత్ ॥ సముద్రజ్యేష్ఠాఞ్శ్యాది  
 చతుర్భిర్వారుణైరపి ॥ సముద్రాంస్తేఋచావాహ్యమధ్యమే  
 తుచతుముఖమ్ ॥ అధిదైవతథావిష్ణుం రుద్రంప్రత్యధి  
 దైవతం । తత్తద్దైవత్యమంత్రేణపూజయెయురథత్విజః ॥

తుచతుముఖమ్ ॥ అధిదై పతథావిష్ణుం రుద్రంప్రత్యధి  
 దై వతం । తత్తదైవత్యమంత్రేణపూజయేయరథర్షిణః ॥

లోకపాలాదికాస్తత్రీఉగ్రీభీమోక్తదేవతాః । వత్సరాయన  
 మాసతుఁవారపక్షతిథిక్రమాత్ ॥ నక్షత్రదేవతాశ్చాపి  
 తత్రావాహ్యాసమర్చయేత్ — అత్రేశానకీయవిశేషః —  
 శతాభిషేకంవజ్యామి శానకోహంద్విజన్మనాం । యదజ్ఞే  
 చేందుసాహసగ్రీదశఁనంజాయతెన్పణాం ॥ తదొత్తరాయణ  
 పుణ్యే పూర్వపక్షేశుభేదినే । సిద్ధయోగే స్వనక్షత్ర  
 జన్మవారయుతేథవా ॥ స్వజన్మదివసేవాపిగురౌశుక్రేవ్ర  
 కాశితే । పుణ్యాహంవాచయిత్వాగ్నిముఖంపూర్వవదాచ  
 రత్ । ఆజ్యసోత్పవనంకృత్వా తతోగ్నేఃప్రాగుదగ్ధిశి ।  
 వ్రీహ్యోదిధాన్యరాశౌతు తామ్రాన్వామృన్మయాంస్తథా ॥  
 కలశావధసంస్థాప్యబ్రహ్మవిష్ణాదికాఁక్రమాత్ । వస్త్రే  
 రాఛాదితాఁసర్వాఁ గంధపుష్పేస్సమర్చయేత్ । ఆవా  
 హ్యామధ్యే బ్రహ్మణమధివ్రత్యధిదేవతే । విష్ణురుద్రై సమా  
 వాహ్యా పాలానింద్రాదికాఁస్తథా । తత్తదైవతమంత్రేస్తు  
 తత్తదైవాఁ యథాక్రమమ్ । ఏతేషుకలశేష్వద్భిగఁంధ  
 పుష్పాదిభిస్తథా ॥ అబ్ధాదిదేవతాశ్చేవ పూజయేచ్చయథా  
 విధి । మాసనక్షత్రదేవానాంపూజాకార్యాప్రయత్నతః ।  
 అన్యేషామపిదేవానాం పూజనంచోగ్రశాంతివత్ ॥ అభ్య  
 చ్యుఁజుచుయాదగ్నావేతైశ్చాన్యైశ్చమంజ్రీకైః । ద్రవి  
 ణోదాస్సవితేతినవోనవోవిద్యున్నయా । ముంచామిత్వేతి  
 షడ్భృగ్భిరాయుష్యంవర్చస్యమితి । శతంజీవేతిచద్వాభ్యాం  
 పిశంగభృష్టిమంభ్రీణం । ఉలూకయాతుమితిచమంత్రేశ్చ

విద్యుగ్నిరాయుష్యంవర్చస్యమితి | శతఙ్జీవేతిచద్వాభ్యాం  
 పిశంగభృష్టిమంభ్రీణం | ఉలూకయాతుమితిచమంత్రైశ్చ

జుహుయాత్కమాత్ || సమిదాజ్యచరూనెవంప్రత్యేకం  
 సమసంఖ్యయా || తతఃస్విష్టకృతంహుత్వాహోమశేషంసమా  
 వయేత్ | భద్రపీఠేచోపవేశ్యతత్కుంభై రభిషేచయేత్ |  
 హోమమంత్రైస్తథాన్వైశ్చ సూక్తేనపురుషేణచ || అర్చిం  
 గాభిఃపావమాన సూక్తేరన్వైశ్చశాంతికే || స్నాత్వాఽ  
 హతానివాసాంసి పరిధాయవిభూషితః || పవిత్రపాణిః  
 చాంతౌనవయజ్ఞౌపవీతవా || ఆకృష్టేనేతిచాదిత్యం విష్ణుం  
 దృష్ట్యాకృతాంజలిః | ఉదుత్యమిత్యవస్థాయస్తుత్వాదేవంస  
 మాహితః || సౌవణంరాజతం తామ్రం కాంస్యంవాజ్ఞేనపూ  
 రయేత్ || కాంస్యస్యచపరిమాణంపలానాం పంచకంవిదు |  
 శతమానసువణేన సమ్మితంశతవాషికః | స్వపాపంనాశ  
 యేత్ప్రంజ్ఞానాజ్ఞానకృతంతథా || హిరణ్యంచక్షిపెత్పా  
 తేవస్త్రీణాచ్ఛాదయేత్తథా | యువంవస్త్రాణిమంత్రేణ  
 చాజ్యగంధాదిభిర్యజేత్ | హిరణ్యరూపిత్యచాహిరణ్యస  
 హితంఘృతమ్ | సమీక్ష్యదద్వాత్తత్సంత్రోత్రియబాహ్మ  
 నాయద | గురవేదక్షిణాందద్వాదై నుంవస్త్రాద్యలంకృతామ్ |  
 ఋత్విగ్భ్యోదక్షిణాందద్వా దేవంవితానుసారతః | ద్విగు  
 ణంబ్రహ్మణేదద్వాత్తదానీమేవదక్షిణామ్ || తత్తత్కుంభంస  
 వస్త్రంచ ఋత్విగ్భ్యశ్చ ప్రదాపయేత్ || అన్వైభ్యశ్చైవవి  
 ప్రేభ్యోదద్వాత్స్వణంస్వశక్తితః | న్యందనంశిఖికాంవాపి  
 సమారుహ్యోశ్వమేవవా || అభ్యచ్యంవిధివచ్ఛాథ గజం  
 రాజాజ్ఞయాతతః || పుత్రపౌత్రైస్సుహృద్భిశ్చ భృత్యైశ్చ

(12)

సహితస్తథా | కారయెత్తూర్యఘోషేణ బ్రహ్మపీఠీ ప్రదక్షిణం  
 బ్రాహ్మణానోభజయేత్పశ్చాత్సహస్రింశతకంతథా || ఆదంధ  
 న్యంయశస్యంచశాంతిపుష్టికరంతథా || ఆయుష్యదంపుత్రీక  
 రంమహాపాతకనాశనమ్ | దశపూర్వార్కస్యపిత్రాదీన్ పుత్రా  
 దీంశ్చతథావరాన్ | ఏకవింశకమాత్తానం పత్నీశ్చైవపునా  
 తినః | సర్వదానేషుయత్పుణ్యం సర్వతీర్థేషుయత్ఫలమ్ |  
 తత్ఫలంసమవాప్నోతికర్తాకారయితాతథా || స్వగృలోకమ  
 త్కృమ్యవిష్ణులోకమవాపున్నయాత్ ఇతి || - || ఆత్రిస్కాందె  
 విశేషః || - || అథాచార్యస్సమాదాయపాత్రీమౌదుమ్బరం  
 నవమ్ | తస్మింశ్చతండులవీహిపీయంగూశ్చతిలాంస్తథా |  
 అశ్వత్థౌదుమ్బరప్లక్షచూతన్యగ్రోధసంభవైః | త్వక్పల్లవైస్స  
 మాయుక్తం యజమానస్యపూర్వతః | స్థాపయేత్తద్గురుఃప్ర  
 త్యజ్ముఖస్సాస్వదిష్ఠయైత్యృచా || లిఖిత్వాసర్వతోభద్రీంత  
 త్రీపాత్రీంనిధాయచ || ఆలంకృత్యసమావాహ్య బ్రహ్మణం  
 తత్ర పూజయేత్ | అష్టోత్తరసహస్రింవా అష్టోత్తరశ  
 తంతువా | యథాశక్తిజపెన్నానాహివామితిచమంత్రీతః ||  
 భద్రాసనంసమారోప్య ప్రాజ్ఞుఖంతంయతవ్రీతమ్ | నిషసా  
 దేతిమంత్రేణ దభైర్కరభిమ్మృశేద్గురుః || సప్తపర్ణ సమాయుక్త  
 నవౌదుమ్బరశాఖయా | అభిషింఛేద్గురుర్మంత్రేస్ససువణా  
 పవిత్రయా | ఇమా ఆపశ్శివతమా ఇత్యనేనత్పచేనచ | దేవస్య  
 త్యేతియజుషా మహావ్యాహృతిభిస్తథా || ఋత్విజౌప్యభిషిం  
 చేయు మన్తంత్రేస్తత్తజ్జపాదికైః || సహస్రాక్షేణమంత్రేణ

త్యేతియజుషా మహా వ్యాహృతిభిస్తథా ॥ ఋత్విజోప్యభిషిం  
 చేయు మంత్రైస్తతజ్జపాదికైః ॥ సహస్రాక్షేణమంత్రేణ

సురాస్తామితి మంత్రతః ॥ సర్వేషువేతిమంత్రేణబ్రహ్మో  
 ద్యైశ్చవారుణైః । వైష్ణవైశ్చతథాసారైఃపావమాప్తేశ్చ  
 సూక్తకైః ॥ అభ్యషించన్సహస్రాక్షం యేనసప్తషణ్యం  
 పురా ॥ తేనత్వామభిషించామఃపావమాన్యఃపునంతుత్వామ్ ॥  
 భగంతేవరుణోరాజా భగంసూర్యోబృహస్పతిః । భగమిం  
 ద్రీశ్చవాయుశ్చ భగంసప్తషణ్యోదదుః ॥ యతైకేశేషు  
 దౌభాణ్యంసీమంతేయచ్ఛమూఢణి ॥ లలాటేకర్ణయో  
 రక్షోరావస్తద్బుంతుసర్వదా ॥ ఆపోహిష్ఠేతిమంత్రేణ  
 సర్వైఃకుమ్భైరనుక్రిమాత్ ॥ అభిషిక్తుస్తతైమంత్రైర్య  
 జమానస్పముత్థితః ॥ దధ్నాచమధునాక్తాన్నందత్తంస్వాదిష్ఠ  
 యైత్యుచా ॥ అంగుష్ఠపర్వమాత్రిస్తద్ద్యదద్యయైతిచభక్ష  
 యేత్ ॥ పరిధాయాన్యవస్త్రంచ స్వాచాంతోదానమాచ  
 రేత్ ॥ ఆచార్యంపూజయేచ్ఛక్త్యాగౌభూవస్త్రాదిభూషణైః ॥  
 ఋత్విగోభ్యధేనవోదేయాః హేమశృంగాదిభూషితాః ।  
 సువణంవారదర్దంవా దద్యాత్తైభ్యశ్చదక్షిణామ్ ॥ సభ్యాం  
 శ్చపూజయేద్భక్త్యా గౌభూవస్త్రాదిభూషణైః । ఘృతపూ  
 ణంకాంస్యపాత్రందద్యాత్సమ్యగ్విలోక్యచ । గజాదియా  
 నమారుహ్యకుర్యాద్ద్రామపదక్షిణామ్ ॥ కాహళీతూర్యని  
 నదైః నృతగీలైస్సఖాన్దవః । వేదఘోషైశ్చవివిధైః వాదిత్ర  
 నినదేస్తథా ॥ గృహమాగత్యపయసాభోజయేద్బ్రాహ్మ  
 ణాంస్తదా ॥ దీనాననాథాంశ్చబంధూశ్చభోజయేత్ పద్ర  
 సాన్విత్తైః ॥ యపవమభిషిక్తస్సాన్వితోఽగ్రిధలోభవివజితః ॥